
Euroopa Liidu

kohtuasjade kokkuvõte

JUUNI
2025

Kohtuasjad, kus Eesti on esitanud seisukoha:

- **C-769/22**: komisjon vs. Ungari (kohtujuristi ettepanek — liikmesriigi kohustuste rikkumine — liidu väärtused)
- **C-219/24**: Tallinna linn (eelotsus — vaktsineerimiskohustus)
- **C-629/23**: Eesti Suurkiskjad (eelotsus — liigi kaitsestaatus)

Olulisemad EL Kohtu lahendid:

- **C-460/23**: Kinsa (eelotsus — ebaseaduslikule piiriületamisele kaasaaitamine)
- **C-696/23 P**: Pumpyanskiy vs. nõukogu (kohtujuristi ettepanek — mõiste „juhtiv ettevõtja”)
- **C-671/23**: Lietuvos bankas (eelotsus — mõiste „süsteemaatiline rikkumine”)
- **C-219/25 PPU**: Kamekris (eelotsus — vastastikune usaldus väljaandmisel)
- **C-351/23**: GR REAL (eelotsus — hüpoteegi sundtäitmine)
- **C-555/23 ja C-556/23**: Makeleio jt (eelotsus — meediateenuste osutajate kohustus austada inimväärikust)
- **C-618/23**: SALUS (eelotsus — ravimtaimete pakendil esitatud teave)

Kohtuasjad, kus Eesti on esitanud seisukoha:

C-769/22: komisjon vs. Ungari (kohtujuristi ettepanek – liikmesriigi kohustuste rikkumine – liidu väärtused)

Kohtujuristi ettepanek, 5. juunil 2025

Euroopa Komisjon esitas Ungari vastu Euroopa Kohtusse hagi, kuna Ungari võttis vastu seaduse, millega keelatakse või piiratakse juurdepääsu sisule, mis kujutab või propageerib sooidentiteete, mis ei vasta sünni ajal määratud bioloogilisele soole, soomuutmist või homoseksuaalsust (edaspidi *LGBTI-sisu*).

Kohtujurist Čapeta leidis, et hagi kõik väited on põhjendatud. **Keelates või piirates LGBTI-sisu, on Ungari rikkunud EL õigust.** Esiteks rikub Ungari seadus **teenuste osutamise vabadust** (Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 56) ning **elektroonilise kaubanduse direktiivi** (2000/31), **teenuste direktiivi** (2006/123), **audiovisuaalmeedia teenuste direktiivi** (2010/13) ja **isikuandmete kaitse üldmääruse** (2016/679) sätteid. Teiseks rikub Ungari seadus **mitut EL põhiõiguste harta sätet**, nimelt **õigust inimväärikusele** (artikkel 1), **era- ja perekonnaelu austamise põhimõtet** (artikkel 7), **isikuandmete kaitse põhimõtet** (artikli 8 lõige 2), **sõna- ja teabevabadust** (artikkel 11) ning soo ja seksuaalse sättumuse tõttu **diskrimineerimise keeldu** (artikkel 21). Kolmandaks, Ungari seadus rikub liidu väärtusi sisaldavat **Euroopa Liidu lepingu** (edaspidi *ELL*) **artiklit 2**.

Ungari ei ole tõendanud, et LGBTI-inimeste tavaelu kujutamine kahjustaks kuidagi alaealisi. Seega põhineb keeld väärtushinnangul, et homoseksuaalne ja mitte-paiksooline elu ei ole samaväärne heteroseksuaalse ja paiksoolise eluga. Harta rikkumised võivad olla osa liidu **konstitutsioonilisest dialoogist**, nt kui riik peab tasakaalustama kahte eri põhiõigust või kui põhiõiguse sisu mõistetakse erinevalt. Antud juhul on aga vaidlusaluste õigusnormide taga ja kõikide käesolevas asjas käsitletavate rikkumiste tõeline põhjus LGBTI-inimeste võrdvärsuse eitamine. Küsimust, kas LGBTI-inimesed väärivad liikmesriikides võrdset austust, ei saa dialoogi kaudu vaidluse alla asetada. **Lugupidamatus mõne ühiskonna grupi vastu ja nende marginaliseerimine on n-ö punased jooned**, mis on kehtestatud niisuguste väärtustega nagu **võrdsus, inimväärikus ja inimõiguste austamine**. See, kuidas LGBTI-inimeste võrdõiguslikkust saavutada, võib erineda ja olla arutusel, kuid põhimõtteline valik keelata diskrimineerimine soo või seksuaalse sättumuse tõttu on liidu konstitutsioonilises raamistikus kindlalt juurdunud, isegi siis, kui LGBTI-teemad on ühiskonnas tundlikud.

Kohtujurist leidis, et **ELL artikkel 2** on kohtuvaidluse alusena lubatav, mh kuna see väljendab valikut inimõigusi austava konstitutsioonilise demokraatia kasuks. See, kas Euroopa Kohus neid väärtusi kaitseb, ei ole tema poliitiline valik, vaid tema konstitutsiooniline ülesanne. Euroopa Kohus peaks varasemast selgemini välja ütleva, et ELL artiklis 2 on õiguslikult siduvad kohustused. Samuti on oluline, et väide ELL artikli 2 rikkumise kohta on **esitatud liidu õiguse kohaldamisalas**. ELL artikli 2 rikkumise tuvastamisel ei ole kriteerium rikkumise olulisus, vaid see, kas liikmesriik on eitanud ühte või mitut ELL artiklis 2 osutatud väärtust, arvestades iga juhtumi konkreetseid asjaolusid. Kõik põhiõigused, mis komisjon esile tõi, väljendavad ja konkretiseerivad ELL artiklis 2

osutatud väärtusi. Nende väärtuste rikkumised näitavad, et **vaidlusalused õigusnormid kalduvad oluliselt kõrvale inimõigusi austavast konstitutsioonilise demokraatia mudelist, mida kaitseb ELL artikkel 2.**

Kohtujuristi ettepanek ei ole Euroopa Kohtule siduv.

Kohtujuristi ettepanek on kättesaadav [siit](#).

C-219/24: Tallinna linn (eelotsus – vaksineerimiskohustus)

Euroopa Kohtu otsus, 12. juunil 2025

Kaebajad töötasid kiirabis väljakutsetega seotud ametikohtadel operatiivtöötajatenä. Tallinna kiirabi sätestas pärast COVID-19 pandeemia väljakuulutamist töötamise eelduseks vaksineerituse, ja andis hagejatele tähtaja vaksineerimiseks või selle vastunäidustuse tõendi esitamiseks, hoiatades, et tõendi esitamata jätmise korral võidakse tööleping üles öelda. Kuna kaebajad ei esitanud vajalikke tõendeid, siis öeldi nende töölepingud erakorraliselt üles. Riigikohus küsis Euroopa Kohtult, kas direktiive 2000/54 (töötajate kaitse kohta bioloogiliste mõjuritega kokkupuutest tulenevate ohtude eest tööl) ja 89/391 (töötajate tervishoiu ja tööohutuse parandamist soodustavate meetmete kehtestamise kohta) tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus riigisisised õigusnormid, mille kohaselt võib tööandja kohustada töötajaid, kellega ta on sõlminud töölepingu, laskma end vaksineerida, kui nad on bioloogilisest ohutegurist ohustatud.

Euroopa Kohus märkis, et tööandja peab direktiivi 89/391 kohaselt hindama riske töötajate tervisele ja ohutusele ning määrama kindlaks kaitsemeetmed, mis tuleb võtta nende riskide vältimiseks või vähendamiseks. Seevastu direktiiv 89/391 ei sisalda ühtegi sätet töötajate vaksineerimise kohta. Direktiiv 2000/54 kehtestab sarnase kohustuse, kuid sätestab rangemad nõuded. Kuigi direktiivi 2000/54 paneb tööandjatele tõhusa vaktsiini olemasolu korral kohustuse teha asjaomastele töötajatele selline vaktsiin kättesaadavaks ja sellest tulenevalt annab töötajatele õiguse seda vaktsiini saada, ei näe see direktiiv ette, kas ja millistel asjaoludel võivad tööandjad kehtestada sellise vaksineerimise kohustuse ning kas ja millistel asjaoludel võidakse omakorda nendele töötajatele panna kohustus lasta end vaksineerida või kas nemad võivad hoopis sellest keelduda. Järelikult **direktiividega 89/391 ja 2000/54 ei soovinud Euroopa Liidu seadusandja määratleda tingimusi, mille alusel on liikmesriikidel õigus näha ette selline vaksineerimiskohustus**, nagu on kõne all põhikohtuasjas. Siiski **sätestatakse mõlema direktiiviga üksnes miinimumnõuded** töötajate ohutuse ja tervise kaitseks. Seega vaksineerimiskohustuse kehtestamine, kuna see lisandub tööandja kohustusele võimaldada vaksineerimist, ei mõjuta nimetatud direktiivide toimet. Järelikult **ei ole sellised riigisisised normid vastuolus nende direktiividega**.

Viimasena hindas kohus veel vaksineerimiskohustuse kooskõla EL põhiõiguste hartaga, kuid leidis, et liidu põhiõigused ei ole riigisiseste õigusnormide suhtes kohaldatavad, kuna asjaomast valdkonda reguleerivad liidu õigusnormid ei näe liikmesriikidele kõnealuse olukorra suhtes ette ühtegi konkreetset kohustust ja need sätted ei kuulu vaidlusaluste direktiivide kohaldamisalasse. Järelikult

jäävad riigisisised õigusnormid, mille liikmesriik on sellise olukorra kohta kehtestanud, väljapoole harta kohaldamisala ja seega ei saa seda olukorda hinnata harta sätete alusel.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-629/23: Eesti Suurkiskjad (eelotsus – liigi kaitsestaatus)

Euroopa Kohtu otsus, 12. juunil 2025

Keskkonnaamet kehtestas 2020/2021. jahiaastaks hundi küttimismahuks Eestis esimese osana 140 isendit. MTÜ Eesti Suurkiskjad esitas kaebuse selle otsuse õigusvastasuse tuvastamiseks. Kaebaja väitis, et kuna hundi kaitsestaatus ei ole Eestis soodne, siis on 140 hundi küttimine vastuolus looduskaitseseaduses ja loodusdirektiivis (92/43/EMÜ) kehtestatud liigikaitseliste eesmärkidega.

Riigikohus esitas Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse ja küsis, milliseid kriteeriume peab liikmesriik loodusdirektiivi järgi arvesse võtma liigi soodsa kaitsestaatus määratlemisel. Samuti soovis Riigikohus teada, kas liigi piirkondlik populatsioon Eestis, mis on IUCN punase nimestiku kriteeriumide alusel kvalifitseeritud ohustatuse kategooriasse „ohualdis“, saab olla loodusdirektiivi mõttes soodsas kaitsestaatuses.

Euroopa Kohus selgitas, et liigi kaitsestaatus tuleb **kõigepealt hinnata kohalikul ja riigi tasandil, et ebasoodsat kaitsestaatus liikmesriigi territooriumil või selle osas ei varjaks üksnes piiriülel tasandil antud soodne hinnang**. Seejuures ei välista liigi klassifitseerimine IUCNi punasesse nimestikku ja täpsemalt kategooriasse „ohualdis“ selle riiklikul tasandil, et selle liigi kaitsestaatus asjaomase liikmesriigi territooriumil saab siiski pidada soodsa, kui loodusdirektiivis ette nähtud soodsa kaitsestaatus kumulatiivsed tingimused on täidetud.

Selle kindlakstegemisel, kas liigi kaitsestaatus on liikmesriigi territooriumil soodne, **võivad teistes liikmesriikides või isegi kolmandates riikides selle liigi populatsioonide kohta käivad andmed Euroopa Kohtu sõnul siiski olla asjakohased**. Eelkõige on see tähtis selliste kaitstud loomaliikide puhul nagu hunt, kellel on lai looduslik levila. Euroopa Kohus lisas, et piiriülese liikumise kohta käivate andmete hindamisel **peab liikmesriik arvesse võtma muutusi, mis võivad seda piiriülest liikumist mõjutada, teiste liikmesriikide ja kolmandate riikide poolt tagatud õiguskaitse taset ning nende pädevate asutuste vahelise koostöö ulatust**.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

Olulisemad EL Kohtu lahendid:

C-460/23: Kinsa (eelotsus – ebaseaduslikule piiriületamisele kaasaaitamine)

Euroopa Kohtu otsus, 3. juunil 2025

OB saabus pärast kolmandast riigist saabuva lennu maandumist koos kahe alaealisega Itaalia lennujaama piiripunkti. Kõigil neil olid võltsitud passid. OB vahistati ja kaks alaealist paigutati vastuvõtuasutusse. OB vastu alustati Itaalia kohtus menetlus seoses kolmanda riigi kodanike ebaseaduslikule riiki sisenemisele kaasaaitamisega ja võltsitud isikut tõendavate dokumentide kasutamisega. Hiljem selgus, et alaealiste näol oli tegemist OB tütre ja õetütrega, kelle hooldusõigus anti temale pärast viimase ema surma, ja et ta põgenes oma päritoluriigist, et pääseda oma endise elukaaslase ähvardustest tappa tema ja ta pereliikmed. Itaalia kohtul tekkis küsimus, kas direktiivi 2002/90 (millega määratletakse kaasaaitamine ebaseaduslikule piiriületamisele, läbisõidule ja elamisele) tuleb lähtuvalt ELi põhiõiguste hartast tõlgendada nii, et sellise isiku tegevust, kes aitab liikmesriigi territooriumile ebaseaduslikult siseneda temaga kaasas olevatel kolmanda riigi kodanikest alaealistel, kelle suhtes ta teostab hooldusõigust, saab pidada ebaseaduslikule piiriületamisele kaasaaitamiseks.

Euroopa Kohus otsustas, et **sellist tegevust ei saa pidada ebaseaduslikule piiriületamisele kaasaaitamiseks**. Esiteks tuleneb Euroopa Kohtu sõnul niisugune käitumine sellest, et isik võtab seoses nende alaealiste tegeliku hooldusõigusega **isikliku vastutuse**, ega kujuta endast kaasaaitamist ebaseaduslikule sisserändele, mille vastu võitlemine on kõnealuse direktiivi eesmärk. Teiseks oleks vastupidine tõlgendus vastuolus harta artiklitega 7 (era- ja perekonnaelu austamine) ja 24 (lapse õigused). Harta artikli 7 kohaselt on **perekonnaelu olemasolu faktiküsimus, mis sõltub tihedate isiklike sidemete praktilisest tegelikkusest, ning vanema ja lapse koosolemise võimalus on perekonnaelu põhielement**. Harta artikli 24 kohaselt on lastel õigus **heaoluks vajalikule kaitsele ja hoolitsusele ning kõikides lastega seotud toimingutes**, mida teevad avalik õiguslikud asutused või eraõiguslikud institutsioonid, **tuleb esikohale seada lapse huvid**. Samuti on harta artikli 24 kohaselt igal lapsel **õigus säilitada regulaarsed isiklikud suhted ja otsene kontakt oma mõlema vanemaga**. Arvesse tuleb võtta ka lapse õiguste konventsiooni, mille kohaselt **on vanemate või teiste lapse eest vastutavate isikute esmane kohustus tagada vastavalt oma võimetele ja rahalistele võimalustele lapse arenguks vajalikud elutingimused**.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-696/23 P: Pumpyanskiy vs. nõukogu (kohtujuristi ettepanek – mõiste „juhtiv ettevõtja”)

Kohtujuristi ettepanek, 5. juunil 2025

EL Nõukogu kandis Dmitry Alexandrovich Pumpyanskiy otsuse 2014/145/ÜVJP ja määruse nr 269/2014 (piiravad meetmed seoses Ukraina territoriaalset terviklikkust, suveräänsust ja sõltumatust kahjustava või ohustava tegevusega) lisa loetellu, mille tulemusena kehtestati talle liikmesriikide territooriumile sisenemise või selle läbimise keeld ning külmutati kõik tema rahalised vahendid ja majandusressursid liikmesriikide territooriumil. Pumpyanskiy vaidlustas oma loetellu lisamise Üldkohtus, kes jättis tema hagi rahuldamata. Pumpyanskiy esitas selle otsuse peale apellatsioonkaebuse Euroopa Kohtule. Vaidluse all oli, kuidas tõlgendada otsuses 2014/145/ÜVJP ja määruses nr 269/2014 sätestatud kriteeriumi g, mille kohaselt kantakse piiravate meetmete loetellu juhtivad ettevõtjad, kes on seotud majandussektoritega, mis on suur sissetulekuallikas Venemaa Föderatsiooni valitsuse jaoks, ja see, kas see kriteerium on õiguspärane. Sarnased küsimused olid Euroopa Kohtu menetluses ka teistes apellatsiooniasjades, mille on algatanud Vene ärimehed Tigran Khudaverdyan, Viktor Filippovich Rashnikov, Dmitry Arkadievich Mazepin ja German Khan.

Pumpyanskiy väitis esiteks, et seda kriteeriumi tuleb tõlgendada nii, et loetellu kantavad juhtivad ettevõtjad peavad avaldama mõju Venemaa Föderatsiooni valitsusele või omama selle mõju avaldamiseks vajalikku seost selle valitsusega. Kohtujurist Medina sellega ei nõustunud. Venemaa Föderatsiooni valitsusele mõju avaldavaid isikuid sai juba enne kehtinud kriteeriumi alusel piiravate meetmete loetellu kanda, samuti on põhjendatud juhtivate ettevõtjate suhtes piiravate meetmete võtmine, kuna nii saab maksimeerida survet Venemaa Föderatsiooni valitsusele, et too lõpetaks sõjalise agressiooni Ukraina territooriumil. **Juhtivatel ettevõtjatel on keskne roll nende majandussektorite kasumlikkuse säilitamisel, kus nad tegutsevad, ja mis aitavad tagada Venemaa Föderatsiooni valitsusele rahalised vahendid tema tegevuse ja poliitikate elluviimiseks.** Seega aitavad piiravad meetmed asjaomaste juhtivate ettevõtjate tegevuse pärssimise kaudu vähendada Venemaa Föderatsiooni valitsuse tulu asjaomastest majandussektoritest, mis läbi suurenevad selle valitsuse jaoks sõjategevuse kulud ning väheneb tema võime kahjustada Ukraina territoriaalset terviklikkust, suveräänsust ja sõltumatust.

Teiseks väitis Pumpyanskiy, et kriteeriumi g tuleb tõlgendada nii, et suur sissetulekuallikas Venemaa Föderatsiooni valitsuse jaoks peab olema juhtiv ettevõtja ise ja mitte asjaomane majandussektor. Taas oli kohtujurist Medina vastupidisel arvamusel ja leidis, et **suur sissetulekuallikas peab olema majandussektor ja mitte ettevõtja ise.** Kuna piiravate meetmete eesmärk on vähendada Venemaa Föderatsiooni valitsuse kasutatavaid rahalisi vahendeid, et ta lõpetaks Ukraina destabiliseerimise ja agressiooni poliitika, tuleks selle eesmärgi tulemuslikuma täitmise huvides vähendada majandussektorist saadavat tulu, mitte juhtiva ettevõtja isiklikku panust sellesse.

Seoses kriteeriumi g õiguspärasusega märkis kohtujurist Medina, et liidu kohtud peavad piiravate meetmete kohtuliku kontrolli raames tunnustama **nõukogu ulatuslikku kaalutlusõigust nende piiravate meetmete üldkriteeriumide kehtestamisel** ning et meetme õiguspärasuse võib kummutada üksnes asjaolu, et meede on pädeva institutsiooni **taotletava eesmärgi saavutamiseks ilmselgelt sobimatu.** Kõnealuse kriteeriumi kohta leidis kohtujurist, et **see ei ole selle eesmärgi silmas pidades ilmselgelt sobimatu, kuna meetmete võtmine juhtivate ettevõtjate suhtes, kes on seotud majandussektoritega, mis on Venemaa Föderatsiooni valitsuse jaoks suur sissetulekuallikas, on loogilises seoses kõnealuste piiravate meetmete eesmärgiga survestada Venemaa Föderatsiooni valitsust lõpetama oma agressiooni.**

Kohtujuristi ettepanek on kättesaadav [siit](#).

C-671/23: Lietuvos bankas (eelotsus – mõiste „süstemaatiline rikkumine“)

Euroopa Kohtu otsus, 19. juunil 2025

Leedu keskpank kontrollis e-raha asutust M-i ja määras talle kaheksa rahapesu ja/või terrorismi tõkestamisega seotud rikkumise eest kaheksa trahvi. Keskpank kvalifitseeris seitse neist rikkumistest eraldiseisvateks süsteemaatilisteks rikkumisteks. M vaidlustas trahvid kohtus eelkõige põhjendusel, et Leedu Pank ei saanud tuvastada mitut eraldiseisvat süsteemaatilist rikkumist, vaid ainult üheainsa süsteemaatilise rikkumise ja võis seega määrata ainult ühe trahvi. Vastasel juhul rikuks Leedu Pank *ne bis in idem*-i põhimõtet. Leedu kohus palus Euroopa Kohtul selgitada, kas direktiivi 2015/849 (mis käsitleb finantssüsteemi rahapesu või terrorismi rahastamise eesmärgil kasutamise tõkestamist) kohaselt tohib liikmesriigi pädev asutus iga selle direktiivi artikli 59 lõikes 1 sätestatud nõude süsteemaatilise rikkumise, mille asutus on tuvastanud ühe ja sama kontrolli käigus, kvalifitseerida eraldiseisvaks süsteemaatiliseks rikkumiseks, mille eest määratakse eraldi trahv.

Euroopa Kohus selgitas kõigepealt, et selle direktiiviga viiakse nii direktiivis ette nähtud nõuete rikkumiste puhul, mille eest tuleb karistus määrata, kui ka karistuste puhul, mille liikmesriigid peavad määrama, läbi **minimaalne ühtlustamine**. Seega on liikmesriikidel õigus näha ette ka muid karistusi ja meetmeid, sealhulgas muude rikkumiste eest kui need, mis on loetletud nimetatud direktiivis. Seega **ei ole direktiiviga 2015/849 põhimõtteliselt vastuolus riigisisised õigusnormid või praktika, mis näevad ette, et iga süsteemaatilist laadi rikkumine, mis on tuvastatud ühe ja sama kontrolli käigus, kvalifitseeritakse eraldiseisvaks süsteemaatiliseks rikkumiseks, mille eest määratakse eraldi trahv**. Arvesse tuleb aga võtta **proportsionaalsuse põhimõtet**, mille kohaselt ei tohi riigisiseste õigusnormidega lubatud haldus- või karistusmeetmed minna kaugemale sellest, mis on nende õigusnormidega seatud legitiimsete eesmärkide saavutamiseks sobiv ja vajalik, ning mille kohaselt peab nende karistuste rangus vastama nende rikkumiste raskusele, mille eest karistatakse, mida peab hindama liikmesriigi kohus.

Seoses *ne bis in idem*-põhimõttega selgitas Euroopa Kohus, et see põhimõte **keelab samade tegude eest ja sama isiku suhtes kumuleerida nii menetlusi kui ka sanktsioone, mis on Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 50 (mitmekordse kohtumõistmise ja karistamise keeld) tähenduses kriminaalõiguslikku laadi**. Täidetud peab olema kaks tingimust: **esiteks peab olema tehtud varasem lõplik otsus ning teiseks peavad varasem otsus ja hilisemad menetlused või otsused puudutama samu tegusid**. *Ne bis in idem*-põhimõte ei ole kohaldatav, kui kõnealused teod ei ole identsed, vaid üksnes sarnased. Konkreetse kohtuasja kohta leidis Euroopa Kohus, et selle puhul ei ole ühtegi asjaolu, mis võimaldaks järeldada, et *ne bis in idem*-põhimõtet on rikutud: ei nähtu, et M-ile oleks määratud trahvid enne vaidlusaluse otsuse tegemist tehtud lõpliku otsusega faktilistel asjaoludel, mis on identsed selle otsuse esemeks olevate asjaoludega, ning tuvastatud erinevad rikkumised puudutasid erinevate sätete ja juhiste rikkumist ning seega üksnes sarnaseid, mitte identsed asjaolusid.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-219/25 PPU: Kamekris (eelotsus – vastastikune usaldus väljaandmisel)

Euroopa Kohtu otsus, 19. juunil 2025

KNil on nii Kreeka kui Gruusia kodakondsus. Gruusia kohus mõistis KNile tagaselja eluaegse vanglakaristuse. Gruusia taotles Interpolilt KNi suhtes punase hoiatusteate väljastamist isiku vahi alla võtmiseks tema väljaandmise eesmärgil. KN vahistati selle teate alusel Belgias, kus ta elas. Belgia kohus hakkas väljaandmistaotlust menetlema. Seejärel peeti isik kinni Prantsusmaal. Ka Prantsusmaa ametiasutused said Gruusialt väljaandmistaotluse KN suhtes. Belgia kohus jättis väljaandmistaotluse rahuldamata, leides, et KNi väljaandmine Gruusiale tooks kaasa õigusemõistmisest keeldumise ja reaalse ohu, et teda võidakse ebainimlikult või alandavalt kohelda. KN väitis Prantsusmaa kohtus, et Prantsusmaa peaks Belgia kohtu otsust tunnustama ja seega keelduma teda Gruusiale välja andmast. Prantsusmaa kohtul tekkis küsimus, kas Belgia kohtu otsus on Prantsuse kohtute suhtes vastastikuse usalduse ja vastastikuse tunnustamise põhimõtete kohaselt siduv, arvestades ka EL põhiõiguste harta artikleid 19 (kaitse väljaandmise korral) ja 47 (õigus õiglasele kohtulikule arutamisele).

Euroopa Kohus tuletas esmalt meelde, et kui liidu ja asjaomase kolmanda riigi vahel puudub väljaandmisleping, kuuluvad väljaandmist reguleerivad õigusnormid liikmesriikide pädevusse. **Liikmesriigid on siiski kohustatud selle pädevuse teostamisel järgima liidu õigust, eelkõige ELTL artiklis 18 sätestatud diskrimineerimiskeeldu ning ELTL artikli 21 lõikega 1 tagatud õigust vabalt liikuda ja elada liikmesriikide territooriumil.** Kohus leidis, et kui Prantsusmaa ei anna oma kodanikke kolmandale riigile välja, aga Belgia kodanikke annab, siis selline ebavõrdne kohtlemine on käsitatav ELTL artikli 21 tähenduses liikumisvabaduse piiranguga. Sellised õigusnormid võivad liidu õiguse seisukohast olla põhjendatud üksnes siis, kui need on kooskõlas põhiõigustega.

Euroopa Kohus leidis, et ELTL artikli 67 lõige 3 ega artikli 82 lõige 1 ei kehtesta iseenesest kohustust tunnustada vastastikku liikmesriikides kriminaalasjades tehtud kohtuotsuseid ja õigusasutuste otsuseid. Ka ükski liidu teisese õiguse akt ei näe ette kohustust tunnustada vastastikku liikmesriikide otsuseid, mis käsitlevad kolmanda riigi väljaandmistaotlusi. **Järelikult ei ole vastastikuse tunnustamise põhimõte kohaldatav liikmesriikide otsustele, millega keeldutakse väljaandmistaotluste rahuldamisest.**

Euroopa Kohus leidis siiski, et vastastikuse usalduse põhimõte nõuab antud juhul, et teise liikmesriigi pädev asutus, kellele on sama kolmas riik esitanud uue väljaandmistaotluse sama isiku kohta, võtaks nõuetekohaselt arvesse selle keeldumisotsuse aluseks olevaid põhjendusi, kui ta hindab, kas esineb hartaga tagatud põhiõiguste rikkumise oht. **Seega peab kohus arvesse võtma teises liikmesriigis tehtud varasemat väljaandmisest keeldumise otsust, mis põhineb hartaga tagatud põhiõiguste rikkumise tõsise ohu olemasolul.**

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-351/23: GR REAL (eelotsus – hüpoteegi sundtäitmine)

Euroopa Kohtu otsus, 24. juunil 2025

Slovakkia pank andis abielupaarile 63 000 eurot laenu, mis tuli tagasi maksta igakuiste osamaksetena kuni 2030. aasta jaanuarini. Laenulepingu üldtingimus nägi ette, et maksmisega hilinemise korral võib pank kohe nõuda kogu laenujäägi tagasimaksmist. Tagatiseks oli pere eluasemele seatud hüpoteek. Maksetega hilinemise tõttu nõudis pank sundtäitmist hüpoteegitud tagatisvara arvelt kohtuvälisel enampakkumisel. Laenusaajad esitasid kohtule hagi, milles vaidlesid sundtäitmisele vastu, heites pangale ette nende tarbijaõiguste rikkumist. Kuigi alles menetleti seoses hagiga esitatud taotlust peatada sissenõude pööramine hüpoteegitud tagatisvarale, müüdi pere eluase enampakkumisel kolmandast isikust äriühingule GR REAL. Müügi läbi viinud isikut ja GR REAL'i teavitati müügi ajal sellest, et sundtäitmine on kohtus vaidlustatud.

Laenusaajad keeldusid eluaset vabastamast ja GR REAL esitas nende vastu väljatõstmishagi. Laenusaajad esitasid vastuhagi, vaidlustades kinnisasja omandiõiguse ülemineku õiguspärasuse argumendi alusel, et rikutud on nende tarbijaõigusi ja õigust eluasemele. Slovakkia kohus pöördus Euroopa Kohtu poole küsimusega, kas direktiiv 93/13/EMÜ ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes kohaldub ja kas selle direktiiviga on vastuolus kõnealused riigisisised õigusnormid.

Euroopa Kohus vastas, et direktiiv ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes kohaldub ning et sellega on vastuolus riigisisised õigusnormid, mis lubavad kohtuvälist sundtäitmist hüpoteegitud tagatisvara arvelt vaatamata sellele, et võimaliku ebaõiglase tingimuse tõttu laenulepingus on taotletud menetluse peatamist.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-555/23 ja C-556/23: Makeleio jt (eelotsus – meediateenuste osutajate kohustus austada inimväärikust)

Euroopa Kohtu otsus, 26. juunil 2025

Makeleio ja Zougla on Kreeka äriühingud, kes haldavad ajalehtede veebisaitide, millel pakutakse ka audiovisuaalset sisu. Kreeka riiklik radio- ja televisiooninõukogu (ESR) trahvis neid äriühinguid, kuna nad avaldasid oma veebisaitidel saateid, kus kasutati mõnitavaid, laimavaid ja solvavaid väljendeid ja seetõttu rikkusid keeldu ohutada vägivalda või viha ja kohustust austada inimväärtust ja inimväärikust. Kuigi Kreeka õigusnormid kohalduvad ainult traditsioonilise televisiooniteenuse osutajate suhtes, kohaldas ESR neid siiski ka kaebajate suhtes. Kreeka kohus küsis, kas need normid kuuluvad direktiivi 2010/13 (audiovisuaalmeedia teenuste direktiiv) kohaldamisalasse ja on kooskõlas sellega.

Enne kui Euroopa Kohus asus eelotsuseküsimusi analüüsima, märkis ta, et mõiste „meediateenuse osutajad“ hõlmab nii traditsioonilise televisiooniteenuse osutajaid kui ka veebipõhise televisiooniteenuse osutajaid ja veebis lühivideote kättesaadavaks tegemine laiale üldsusele kuulub mõiste „saade“ hulka. Seega selliste saadete edastamine kujutab endast „audiovisuaalmeedia teenust“ direktiivi 2010/13 tähenduses, kuid seda peab kontrollima eelotsusetaotluse esitanud kohus.

Euroopa Kohus leidis, et direktiivi eesmärk on koordineerida liikmeriikide õigusnorme, et kujundada välja audiovisuaalmeedia teenuste siseturg ja selleks kehtestab direktiiv miinimumnormid, kuid see ei sekku audiovisuaalmeedia teenuse sisusse. Järelikult saab kohus hinnata vaid seda, kas riigisisest õigusnormid, millega kehtestatakse kõigile meediateenuse osutajatele, välja arvatud neile, kes edastavad oma sisu interneti kaudu, karistuse ähvardusel kohustus austada inimväärikust ja hoiduda seda väärikust kahjustava sisu edastamisest, kuuluvad selle direktiivi kohaldamisalasse. Kohus leidis, et kuuluvad, sest direktiivi artikli 6 lõikest 1 tuleneb, et **kohustus austada inimväärikust ja keeld edastada seda väärikust kahjustavat sisu kuuluvad selle sätte kohaldamisalasse.**

Seejärel hindas kohus, kas direktiiviga on kooskõlas õigusnormid, millega kehtestatakse kõigile meediateenuse osutajatele, välja arvatud neile, kes levitavad oma sisu interneti kaudu, karistuse ähvardusel kohustus austada inimväärikust ja hoiduda seda väärikust kahjustava sisu edastamisest. Kohus leidis, et ei ole kooskõlas, sest need normid ei ole kohaldatavad kõigile asjaomase liikmesriigi jurisdiktsiooni alla kuuluvatele meediateenuse osutajatele.

Viimasena analüüsis kohus, kas hartaga tagatud süütegude ja karistuste seaduses sätestatuse põhimõtet tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus see, kui neid riigisiseseid norme, mis ei kohaldu interneti kaudu sisu levitajatele, tõlgendatakse riigisiselt laialt, st nii et nende kohaldamisala ikkagi hõlmab ka internetis sisu levitajate karistamise. Kuigi liikmesriigid peavad riigisisest õigust tõlgendama võimalikult suures ulatuses direktiivi sõnastust ja eesmärki arvestades, siis **kooskõlalise tõlgendamise põhimõtet piiravad õiguse üldpõhimõtted, eelkõige süütegude ja karistuste seaduses sätestatuse põhimõte.** Nimetatud põhimõtte kohaselt ei tohi karistusõigust kohaldada laiendavalt süüdistatava kahjuks ja selle põhimõttega on vastuolus kriminaalmenetluse alustamine tegude tõttu, mille karistatavus ei tulene selgelt seadusest. Järelikult **ei tohi direktiivil iseenesest ja sõltumata selle rakendamiseks vastu võetud liikmesriigi seadusest olla nende isikute, kes tegutsevad selle direktiivi sätteid rikkudes, kriminaalvastutust ettenägevat või suurendavat mõju.** Seega tuleb küsimusele vastata, et selline riigisiseste õigusnormide tõlgendus on vastuolus harta artikli 49 lõikega 1.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-618/23: SALUS (eelotsus – ravimtaimete pakendil esitatud teave)

Euroopa Kohtu otsus, 26. juunil 2025

Saksa ettevõtte SALUS turustab taimseid ravimeid, sealhulgas salveilehtedest meditsiinilist taimeteed. Selle ravimi pakendil on Euroopa Liidu ametlik mahetoodangu logo. Konkureeriv ettevõtte Twardy vaidlustas mahemärgise kasutamise ravimi pakendil, kuna tema hinnangul EL-i õigus seda

ei luba. Seetõttu palus Twardy Saksa kohtul keelata SALUSel turustada ravimtaimeteesid, mille pakendil on märged taimede orgaanilise päritolu kohta. Saksa kohus esitas Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse, milles soovis selgitust, kas ELi õigus (täpsemini direktiiv 2001/83 inimtervishoiu kasutatavaid ravimeid käsitlevate eeskirjade kohta ja määrus 2018/848, mis käsitleb mahepõllumajanduslikku tootmist) lubab meditsiiniliste taimeteede pakendil kasutada mahemärgist.

Euroopa Kohus leidis, et **meditsiinilisi taimeteesid, mis on klassifitseeritud traditsiooniliste taimsete ravimitena, ei saa põhimõtteliselt turustada mahemärgisega**. Sellised teed kuuluvad taimsete ravimitena eranditult EL-i ravimitealaste õigusnormide ja mitte mahetootmise ning mahetoodete märgistamise eeskirjade reguleerimisalasse. Kuigi ravimite pakenditele võib lisada teatud valikulist teavet, peab see olema patsiendile kasulik ega tohi olla reklaami iseloomuga. **Kohus leidis, et teavet traditsiooniliste taimsete ravimite toimeainete mahetootmise kohta ei saa pidada direktiivi 2001/83 mõistes „kasulikuks patsiendile“ ega „müügiedenduslikke elemente“ mittesisaldavaks**. Kuna selliseid ravimeid saab osta ilma retseptita, võib mahetootmise teave mõjutada otse patsiendi ostuotsust, ilma et sellel teabel tingimata oleks mingit tervisealast väärtust. Siiski märkis kohus, et **kui pädev asutus leiab müügiloa andmise menetluses, et mahetootmisest tulenevatel toimeainetel on ravimi omadustele kasulik mõju, võib lubada sellise märke lisamist ravimi pakendile**.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

Tegemist on mitteametliku kokkuvõttega EL õiguse büroo valitud kohtulahenditest. EL Kohtu otsuste ja kohtujuristi ettepanekute terviktekstidega saab tutvuda EL Kohtu koduleheküljel või EUR-Lex andmebaasis (viited lisatud).